

روزی که
تسرن علیه
استبداد
برخواست

هرمز
در آتش

دوشنبه ۲۰ مهر ۱۴۰۵ / ۱ جمادی الاولی ۱۴۴۸ هـ. ق / 2026 October 12 / شماره ۷۳۲۸ / سال بیست و نهم

یادداشت

به نام خدا به کام حاکمیت

نسبیه پیرایش

در دنیای سیاست، کلمات گاهی برای پنهان کردن واقعیت‌ها به کار می‌روند و گاهی برای آشکار کردن یک رویکرد جدید و شاید خطرناک. اظهارات اخیر مصطفی میرسلیم مبنی بر اینکه «نفت انفال و متعلق به خدا و رسول است و مدیریت آن تنها در اختیار حکومت است»، فراتر از یک بحث فقهی، آشکارکننده‌ی یک نوع طرز تفکر در تعریف رابطه میان دولت و مردم است. در نگاه اول، ممکن است این سخنان را یک بحث کلامی بدانیم، اما اگر کمی عمیق‌تر شویم، با یک سناریوی جالب و در عین حال تکان دهنده روبرو می‌شویم: تبدیل شدن منابع ملی به «اموال حاکمیت».

منطق جدید این است: اگر نفت متعلق به خداست، پس دیگر نیازی به «شفافیت اقتصادی» یا «پاسخگویی به مردم» نیست؛ چرا که حساب این اموال، نه با بودجه‌ی کشور، بلکه با «اراده‌ی حاکمیت» تنظیم می‌شود. در این معادله، مردم که قرار بود صاحب اصلی این ثروت باشند، به «تماشاچیان» تبدیل می‌شوند که تنها اجازه دارند نتایج تصمیمات حاکمیت را تماشا کنند.

این یعنی ایجاد یک «حباب مصنوعیت». وقتی مدیریت یک منبع حیاتی، از حوزه‌ی نظارت عمومی خارج و به حوزه‌ی «امانت‌های الهی» منتقل می‌شود، راه برای هر نوع سوءاستفاده‌ی هموار می‌گردد. اگر قرار باشد نفت تحت عنوان «انفال» مدیریت شود، دیگر نمی‌توان پرسید: «این پول کجا رفت؟» چون پاسخ آماده است: «این بخشی از مدیریت حاکمیتی برای رسیدن به مقاصد بزرگتر است!»

در واقع، با این روایت، می‌توان هر نوع انحصار ثروت و هر نوع دور زدن منافع عمومی را تحت پوشش «خواست حاکمیت» توجیه کرد. این همان نقطه‌ی شروع شکاف عمیق میان دین و مردم است؛ جایی که دین، نه به عنوان منبعی برای عدالت، بلکه به عنوان ملعبه‌ای برای مشروعیت بخشیدن به «انحصار منابع» به کار گرفته می‌شود.

اما این طرز تفکر تنها به نفت، بزرگترین ثروت این سرزمین که یقیناً باری تعالی در اختیارمان قرار داده است، محدود نمی‌ماند. این نگاه سعی می‌کند خود را در تار و پود جنگ، سیاست داخلی و حتی مسائل اجتماعی نیز باز تولید کند. وقتی منطق چنین تفکری بر سر حاکمیت سایه بيفکند، جنگ، دیگر ابزاری برای رسیدن به صلح نیست، بلکه ابزاری برای تثبیت وضعیت موجود است. در این نگاه، مبارزه نه برای امنیت ملی که باید تا سرحد نابودی کامل دشمن ادامه یابد. چون حاکم مطلق خدا تصور می‌شود و حکومت تصمیم می‌گیرد تا دشمنان خدا را به طور کامل از روی زمین پاک کند. این وضعیت بهترین بهانه، برای حفظ حالت اضطراری و در نتیجه حفظ قدرت مطلق حاکمیت است. به این تصمیم نه می‌توان انتقادی کرد و نه اعتراضی.

ادامه در همین صفحه

نقش تازه پوتین در دیپلماسی جنگ ایران

توافق اقتصادی ترامپ و پوتین

* عاطفه پیرایش دانشجوی دکتری فلسفه

داشت. این دسته، ممکن است قرارداد تجاری جدید میان آمریکا و روسیه را یکی از نشانه‌های اثرگذاری این راهکار بدانند.

اما هیچ کدام از این گزارش‌ها، انگیزه‌ی روسیه از معامله با آمریکا و وجه‌ی بین‌المللی آن را بررسی نکرده‌اند. اگر ایران به این دلیل تنگه را بسته نگه داشته است که آمریکا در واردات نفت و گازوئیل دچار مشکل شود، آیا روسیه با صادر کردن گازوئیل خود به آمریکا، مانع افزایش فشارهای اقتصادی به آمریکا نمی‌شود؟ روسیه یکی از اصلی‌ترین متحدان ایران چه از حیث سیاسی، چه در عرصه‌ی دیپلماتیک و چه از حیث اقتصادی و حتی نظامی است. با افزایش تحریم‌های آمریکا علیه ایران، برخی خبرگزاری‌های داخلی از وابستگی ایران به روسیه در انتقال ارز و تعاملات تجاری بین‌المللی خبر دادند. بدین ترتیب، تصمیمات مسکو بیش از هر چیز، بر ایران اثر می‌گذارد. اگر روسیه از ایران در تقابل با آمریکا حمایت نکند، ایران به شدت آسیب پذیر می‌شود.

این اقدام بدین معنی نیست که روسیه دست از حمایت از ایران کشیده است اما خالی از وزن هم نیست و می‌تواند بر آینده‌ی جنگ اثر بگذارد. هر چند وزیر امور خارجه‌ی روسیه با شرکت در مجمع عمومی سازمان ملل دفاع جانانه‌ای از جمهوری اسلامی کرد

روسانه‌های ایرانی روز گذشته واکنش گسترده‌ای به توافق میان ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا و پوتین، رئیس‌جمهور روسیه برای صادرات گازوئیل نشان دادند. برخی، این اقدام را خنجری دانستند که آمریکا از پشت به اروپا زده است چون که با دشمن اروپا معامله کرده است. برخی دیگر آن را نشانه‌ی بن بست اقتصادی آمریکا دانسته و بر این نکته تأکید کردند که صادرات گازوئیل روسیه نمی‌تواند کمبود بازار آمریکا را جبران کند و این مقدار صرفاً به اندازه‌ی ۱۴ ساعت کفایت می‌کند.

برخی بر این باورند که این اقدام نشان می‌دهد که آمریکا در جبهه تقابل با ایران گرفتار شده است و ترامپ برای کاهش تبعات منفی جنگ با ایران، ناچار به عقب نشینی شده است.

پس از آن که آمریکا به ایران حمله کرد، ایران تصمیم گرفت برای مقابله با حملات آمریکا، تنگه‌ی هرمز را ببندد و به کشتی‌های تجاری اجازه ندهد از تنگه عبور کنند. در این دوره، برخی از تحلیل‌گران این ایده را طرح کردند که اگر ایران با بستن تنگه بر بازارهای نفت و گاز و سایر کالاهایی که از تنگه‌ی هرمز به جهان صادر می‌شوند، به آمریکا و کشورهای متحد آن فشار اقتصادی وارد کند، آمریکا چاره‌ای جز عقب نشینی و تسلیم در مقابل ایران نخواهد

گرانی افسارگسیخته خودرو قابل قبول نیست

عضو هیئت‌رئیس کمیسیون اصل نود مجلس با انتقاد از افزایش افسارگسیخته قیمت خودرو، گفت: نوسانات ارزی باعث شده خودروسازان از این موقعیت استفاده کنند و قیمت خودرو به صورت افسارگسیخته افزایش یابد. امروز داشتن خودرو و سوار شدن بر خودروی شخصی برای بسیاری از مردم به آرزو تبدیل شده است. اقشار متوسط و ضعیف جامعه واقعاً توان خرید خودروهای دو یا سه میلیاردی و بالاتر را ندارند.

به نام خدا، به کام حاکمیت

* ادامه یادداشت

البته این پایان ماجرا نیست. این طرز تفکر حتی در حوزه‌ی اخلاق و اجتماع نیز سناریوهایی دارد. در این حوزه با رویکرد امر به معروف و نهی از منکر، وظیفه اصلاح جامعه را بر عهده می‌گیرد تا از آن ابزاری برای کنترل اجتماعی بسازد و هر صدا و منش مخالف را با نام خدا سرکوب کند.

در نهایت می‌رسیم به سیستمی که با نام مقدس دین، مرزهای میان حق مردم، ثروت ملی، امنیت کشور و اخلاق اجتماعی را از بین می‌برد. این روایت نه برای تأمین خیر همگانی، بلکه برای تبدیل کردن همه چیز به «اموال حاکمیت» طراحی شده است؛ سیستمی که در آن میان مردم و حقیقت، دیواری از کلمات مذهبی و قدرت مطلق کشیده شده است. چیزی که اگر نگاهی به تاریخ بیافکنیم، در زندگی پادشاهان و حاکمان نمونه‌های فراوانی از آن را می‌بینیم.